

Παράρτημα.

Περὶ τῶν ἐμπορικῶν κατασίχων.

Τὸ κρατεῖν ἐμπορικὰ κατὰσιχα εἶναι ἡ τέχνη, δι' ἧς οἱ πραγματευταί, ἢ ἄλλοι διοικηταὶ λογαριασμῶν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δύνανται μὲ μίαν προσβολὴν τῶν ὀφθαλμῶν, νὰ ἴδωσι τὴν κατὰ καιρὸν κατὰσιχον τῶν κεφαλαίων, ὅλας τὰς ληψοδοσίας τῶν, εἴτε εἰς χρήματα εἴτε εἰς πραγματείας συνισταμένας, καὶ ἐφεξῆς τὴν κατὰ καιρὸν πορείαν πάσης ὑποθέσεως, ἢ τις συμπύπτει εἰς τὴν πραγματείαν. Ἐξ αὐτῆς τῆς περιγραφῆς μόνον φαίνεται ἡ χρεια τῶν κατασίχων, ἐπειδὴ πᾶς πραγματευτῆς ὀφείλει νὰ κρατῇ τὰς ὑποθέσεις τε πάντοτε εἰς τοιαύτην τάξιν καὶ σαφήνειαν, ὥστε νὰ ἤμπορῇ ἐν παντὶ καιρῷ νὰ ἤξειρη πῶς εἰρίσκονται. Τόσον χειρότερον εἶναι δι' ἓνα πραγματευτὴν, ὅς τις παραμελεῖ τὰ κατὰσιχα τε, καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐπιγενομένην ἀταξίαν, δὲν ἤμπορῇ πλέον νὰ ἐπιτεωρήσῃ τὰς ὑποθέσεις τε. Τὸ πόσον θεωρεῖται εἰς τὴν πραγματείαν ἢ εἰταξία τῶν κατασίχων φαίνεται ἰκανώτατα ἐκ τούτου, ὅτι ὁ πραγματευτῆς ἐκεῖνος, περὶ τῶν ὁποῖα εἶναι γνωστὸν, ὅτι κρατεῖ τὰ κατὰσιχα τε ἄτακτα, νομίζεται ἀνάξιος διὰ τὴν πραγματείαν, καὶ διὰ τούτο ἔχει καὶ ὀλίγην πίσιν. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ σπανίως λανθάνουσιν εἰς τούτο οἱ ἄνθρωποι, καθότι εἰς πραγματευτὰς ἀδυνάτους καὶ ἐπειτα χρωκόπους, εἰρίσκονται τὰ κατὰσιχα κακῶς διοικηθέντα, καὶ εἰς καθολικὴν ἀταξίαν. Διὰ τούτο εἶναι καθήκον τῆς φρονήσεως, τὸ νὰ κρατῇ ἕκαστος πραγματευτῆς τὰ κατὰσιχα τε μὲ μεγαλωτάτην ἐπιμέλειαν. Ἐπειδὴ τούτο μὴ γινόμενον, ἡ παραμέλεια αὐτῇ θέλει γένη γνῶσιν εἰς ἐκείνους, μὲ τῶν ὁποῖα ἔχει ληψοδοσίας, οἳ τινες ἢ μόνον θέλσιν συλλάβει δυσπιστίαν πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους θέλσιν ἐλαττώσει τὴν πίσιν τε, εἰδοποιῶντες αὐτὰς

αὐτὲς περὶ τῆς ἀταξίας τῶν κατασίχων τε. Καὶ ἐκ τούτου μόνον ἐνδέχεται νὰ προίρχηται, τὸ νὰ βλέπωσι τινὲς πραγματευταί, ὅτι οἱ φίλοι των ἔχουσιν ἀσυνήθη τινὰ ψυχρότητα καὶ φανεράν δυσπιστίαν πρὸς αὐτὰς.

Τὸ κράτημα τῶν κατασίχων εἶναι δύο εἰδῶν :

Α. Τὸ ἀπλῆν ἢ Γερμανικὸν κράτημα τῶν κατασίχων εἶναι πολλὰ παλαιὸν, καὶ διδάσκει τὸν τρόπον, πῶς νὰ γράψῃ τις εἰς τὰ κατάσιχά τε ἕκαστον πρᾶγμα μόνον εἰς ἓνα πικρὸν¹) ἢ χρεώσῃ. Ἐκ τούτων βλέπει τις τὰς λήψεις καὶ τὰς δόσεις, καὶ ποῖος χρεώσῃ εἰς τὸν κύριον τῆς πραγματείας, εἴτε πόσα χρήματα εὐρίσκονται εἰς τὸ ταμιεῖον (κίσσαν), καὶ ποῖα χρῆμα εἶναι νὰ ἀπαιτηθῶσιν εἴτε. Εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τῶν κατασίχων εἰσήχθησαν εἰς χρῆσιν συνήθως μόνον: τὸ Καθημερινὸν (Γερμανικόν), τὸ βιβλίον τῆ Ταμιείας (τῆς Κίσσας) καὶ τὸ Καθολικὸν (Μαέσρον) δύνανται ὁμως διὰ τὴν εὐκολίαν νὰ προσεθῶσιν εἴτε καὶ ἄλλα κατάσιχα, ὡς τὸ κατάσιχον τῆς Καταθήκης (Μαγαζίας)²), τὸ τῆς Καταγραφῆς τῶν πραγματειῶν (Φατέρας)³) κ. τ. λ. Εἰς αὐτὸ ὁμως τὸ εἶδος τῶν κατασίχων μόνον τὰ ἀληθῆ πρόσωπα εἴτ' ἐν οἷς ἄνθρωποι ἔχουσιν λογαριασμοὺς ἐν τῷ Καθολικῷ (Μαέσρῳ).

Αὐτὸς ὁ τρόπος τῶν κατασίχων ἠδύνατο νὰ διαμένῃ, ἐν ὅσῳ τὸ ἐμπόριον δὲν ἐνεργεῖτο μὲ τόσῃν πολλῇ ἐκτασιν, καὶ αἱ ὑποθέσεις δὲν περιεπλέκοντο παραπολύ διὰ τὸ ἀπλῆν κράτημα τῶν κατασίχων.

Ἀφ' ἧ δὲ περὶ τὸ τέλος τῆ δεκάτης πέμπτης αἰῶνος ἤκμασε τόσον πολλὰ τὸ ἐμπόριον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὴν Βενετίαν καὶ Γένουαν κ. τ. λ. καὶ προσήγαγε τόσας ὑποθέσεις εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας, ὁ Ἰταλὸς πραγματευτὴς ἠναγκά-

Α α ε

σθη

¹) Πικρὸς λέγεται ὁ ἔχων λαμβάνειν, ἢ ὅς τις ἔδωκε τι, χρεώσεως δὲ ὅς τις ἔλαβε τι.

²) Καταθήκης ἢ Μαγαζίας βιβλίον, ἐν ᾧ γράφονται αἱ ἐρχόμεναι ἢ ἀγοραζόμεναι πραγματεῖαι καὶ ἐκπίπτονται αἱ πωλούμεναι.

³) Φατέρα τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ καταγράφονται λεπτομερῶς αἱ πραγματεῖαι κατὰ τὴν τιμὴν των.

σθηνὰ διατάξῃ τὰ κατὰσιχὰ τε εἰς τρόπον μᾶλλον ἀνάλογον μετὰς ἰποθέσεις τε, ὅθεν κατήντησεν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῆ νῦν ἔτι λεγομένη Ἰταλικῆ κρατήματος τῶν κατασίχων (Scriptura doppia), δι' ἣ ἠδύνατο πᾶσαν ὥραν νὰ ἴδῃ, πῶς εὐρίσκεται ἡ ληψοδοσία ἐνὸς ἐκάστω τῶν ἀνταποκριτῶν αὐτῆ, ἔτι δὲ ἂν τὸ πρᾶγμα, μετὰ τὸ ὁποῖον πραγματεύεται φέρει κέρδος ἢ ζημίαν, καὶ πόσον ἔχει ἐξ αὐτῆ ἔτι ἀπώλητον. Αὐτὸς ὁ τρόπος τῶν κατασίχων συνηθίζεται νῦν εἰς ὅλας τὰς μεγάλας ἐμπορικὰς Ἀγοράς, μετὰ ὀλίγας τινὰς μεταβολάς.

Β. Τὸ διπλῆν κράτημα τῶν κατασίχων διαφέρει ἀπὸ τοῦ ἀπλῆν κυρίως κατὰ τὸτο, ὅτι ἕκαστον ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἔρχεται εἰς τὴν πραγματείαν, εἴτε πρᾶγμα εἶναι εἴτε πρόσωπον, ἔχει ἴδιον λογαριασμόν (παρτίδα). Ἐκαστον πρᾶγμα λοιπὸν, ὁμοίως καὶ τὰ ἐνεργητικὰ ἢ παθητικὰ χρέη τῆ πραγματευτῆ προσωποποιῶνται, καὶ σημειῶνται εἰς τὰ κατὰσιχα ὡς πρόσωπα ζῶντα. Ὅθεν ἕκαστος ἄνθρωπος, ἢ εἶδος πραγματείας γίνεται ἅπαξ πρὸς καὶ δευτέρον χρεώσης. Ἐκνοεῖται ἐκ τούτου ὅτι ἐξήρηται ἐκ τῶν κατόνων, καθ' ἕνα πρέπει ἀνθρώπος τις, ἢ πρᾶγμα νὰ πωσθῆ ἢ νὰ χρεωθῆ. Διὰ τούτου θέλω ἐπιμεληθῆ νὰ κοινοποιήσω δι' αὐτὸ τὸ τέλος τὴν σαφεστάτην ἐξήγησιν.

Εἰς τὸ διπλῆν κράτημα τῶν κατασίχων προσωποποιεῖται, ὡς εἴρηται, ἕκαστον ἄρθρον τῆς πραγματείας, καὶ λαμβάνει ἴδιον λογαριασμόν (παρτίδα), ὅς τις θεωρεῖται ὡς ἂν τρώοντι νὰ λαμβάνῃ ἢ νὰ δίδῃ. Δι' ὅσα λαμβάνει ὁ λογαριασμός χρεώνεται, δι' ὅσα δὲ δίδει πωσώνεται. Ἰποθετέον λοιπὸν, ὅτι ἀγοράζεται μία ποσότης ζαχάρους διὰ 3000 γρόσια, ὁ λογαριασμός τῆς ζαχάρους χρεώνεται δι' αὐτὴν τὴν ποσότητα. Εἰς τὴν ἀγορὰν ὁμοίως αὐτῆ τῆ πρᾶγματος ἐμελετάτο καὶ περὶ τῆς πωλήσεως αὐτῆ, τ. ε. πρέπει νὰ εἶναι εἰς λογαριασμός, ὅς τις νὰ δώσῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἔτιως ἕκαστος χρεώσης ἔχει καὶ τὸν πρὸς τε, ἢ ἡ ποσότης φαίνεται δις εἰς τὰ κατὰσιχα, ἅπαξ ὑπὸ τὸ χρέος, καὶ δευτέρον ὑπὸ τὴν πρῶσιν^ε). Ἡ ἀνωτέρω ζαχάρις ἠγοράσθη

^ε) Ταῦτα ἐκφράζονται ἐν τοῖς κατασίχοις διὰ τῶν λέξεων, Νὰ δοῖσῃ Νὰ λάβῃ ὅταν γράφωμεν μίαν πράξιν ἐνὸς λογαριασμοῦ ὑπὸ τὸ

σθη δια μετρητῶν χρημάτων, ὅθεν ἡ ζάχαρις ἐδῶ εἶναι χρεώ-
σης, ἐδόθησαν δὲ δι' αὐτὴν χρήματα, λοιπὸν ὁ τῶν μετρητῶν
λογαριασμός (ἢ Κάσσα) εἶναι πιστός.

Ὁ λογαριασμός δι' ὅσα ἐχρεώθη πρέπει νὰ εἶναι ὑπόχρεως.
Ὁ πραγματευτῆς ἠγόρασε τὴν ρηθείσαν ποσότητα ζαχάρως. Ὁ
λογαριασμός τῆς ζαχάρως χρεώνει τόσα, ὅσα ἐδόθησαν διὰ τὴν
ζάχαριν, καὶ ὁ λογαριασμός τῶν μετρητῶν ἐνεπίστωσεν αὐτῷ τὴν
διὰ τὴν ζάχαριν δοθείσαν ποσότητα. Ὄταν δὲ πωληθῇ ἐκ τῆς
ζαχάρως λ. χ. διὰ 1500 γρόσια, λαμβάνει πίσιν δι' αὐτὰ ἡ αὐ-
τῆ, καὶ ἂν ἡ πώλησις αὐτῆ δὲν ἔφερε κέρδος ἢ ζημίαν, μένει
ἔτι διὰ γρόσια 1500 χρεωμένη. Ἐάν δὲ ὁ πραγματευτῆς ἠγόρα-
σε τὸ πρᾶγμα ἐπὶ πίσει (βερεσέ), ἐμβαίνει ὁ πωλητῆς εἰς τὸν τό-
πον τῆ λογαριασμῆ τῶν μετρητῶν, καὶ ἐπομένως πισώνεται.
Εἰς τὰ κατάσιχα τὸ μὲν χρεός εἶναι εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος, ἡ δὲ
πίσις εἰς τὸ δεξιόν.

Ὁ καθολικὸς κανὼν, καθ' ὃν δυναταί τις νὰ κρίνη, ἂν ὁ ἄν-
θρωπος ἢ τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὸ μέρος τῆ χρεός
ἢ τῆς πίσεως, εἶναι ὁ ἐπόμενος.

Ὁ παραλαμβάνων, ἢ λογαριασμός τις τῶν προσωποποιηθέν-
των χρεώνεται δι' ὅλα ἐκεῖνα ἅπερ παρέλαβεν, ὁ προσωποποιη-
θεὶς λογαριασμός, ἢ οἱ πωληταὶ λαμβάνουσι πίσιν δι' ὅσα ἔδωκαν.
Ὄθεν ὁ λογαριασμός τῆς ζαχάρως πισώνεται διὰ τὰ ἐκ τῆς πω-
λήσεως συναχθέντα, ὁ δὲ λογαριασμός τῶν μετρητῶν, ὁ παρα-
λαβὼν τὴν ποσότητα τῆς πώλησεως χρεώνεται διὰ τόσα. Τὸ
ὄνομα τῆ πραγματευτῆ, διὰ τὸν ὁποῖον κρατῶνται τὰ κατάσι-
χα, δὲν φαίνεται ἐν αὐτοῖς, ἐπειδὴ ἀντ' αὐτῆ παρήσσιαζεται ὁ
τῆ κεφαλαῖς αὐτῆ λογαριασμός²), ὅς τις πισώνεται δι' ὅλον
τὸ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ πραγματευτῆς καὶ χρεώνεται δι'
ὅσα

Νὰ δώσῃ, λέγομεν ὅτι χρεώνομεν τὸν λογαριασμὸν αὐτὸν, ὅταν
δὲ ὑπὸ τὸ Νὰ λάβῃ, ὅτι τὸν πισώνομεν.

2) Ὄταν ὅμοις εἰς τὴν πραγματείαν εἶναι δύο, ἢ πολλοὶ σύντροφοι μὲ
ἴδια κεφάλαια καὶ ἰδιαιτέρως ἔξοδα, ἀναγκασίως πρέπει νὰ ἀναφέ-
ρῶνται τὰ ὀνόματά των ἰδιαιτέρως, τὸσον διὰ τὰ κεφάλαιά των, ὅ-
σον καὶ διὰ τὰ κατὰ μέρος λαμβανόμενα ἔξοδα.

ὅσα χρεωθεῖ. Ἡ ἐκ τούτων προκίπτουσα διαφορὰ λοιπὸν, φανερώσει τὸ κύριον κεφάλαιον τῆς πραγματείας.

Εἰς τὰ κατὰσιχα τῆς πραγματείας ἀνήκοντα τὰ ἀκόλουθα :

Α' τὸ Πρόχειρον, τὸ λεγόμενον ἄλλως Memoriale ἢ Straza, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰς καθημερινὰς ὑποθέσεις, καθὼς συμβαίνουσι μετὰ τῆς λεπτομεροῦς ὑπολογισμῶν. Ἐπειδὴ τὸ Καθημερινὸν (Γισρνιάλι) σχηματίζεται ἐκ τῆς Προχείρου, ἀναγκαῖον εἶναι, νὰ σημειωθῶνται ἐν τῷ τελευταίῳ ὅλα τὰ περιστατικὰ, συμφωνίαι κ.τ.λ. τὰ εἰς τὴν ὑπόθεσιν γεγόμενα. Εἰς αὐτὰ συναριθμῶνται ἐξαιρέτως τὸ εἶδος τῆς πράξεως, τῶν χρημάτων, ὁ καιρὸς, ὁ ἀριθμὸς τῶν πίδων, σακκίων κ.τ.λ. τὸ σύνθετον βάρος (Sporeo, ἡ τάρα, ἡ καταλλαγή (κάμπιον) κ.τ.λ. ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ καταλιμπάνηται τί, ἀνήκον ἀναγκαιῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν. Διὰ νὰ ἀποφύγω τὴν διεξοδικὴν περιγραφὴν, προσέθημι ἐδῶ λογαριασμοὺς τινὰς ἐκ τῆς Προχείρου.

Μὴν Ἰαννουάριος 1816.

— 4. —

Ἠγοράσαμεν παρὰ τῆς Ἰωάννης Ἀδάμ ἐδῶ
80 σακκία ὄρυζαντῆς Αἰγύπτου, τὸ σακκίον

Πρὸς 100 ὀκάδας, φέρουσιν ὀκδ. 5000

Ἐπίπτεται ἡ τάρα 5. ὀκδ. διὰ

τὰ σακκία.

250

4750

Πρὸς 8 γρόσ. τὸ κοιλὸν 10 ὀκάδ. γρ. 5800

Ἀφαιρέσεις (ράμπάτο) διὰ τὰ με-

τρητὰ 5. τὰ ἑκατόν.

190

γρ.

5610

— 5 —

— 5. —

Ἐσύραμεν διὰ λογαριασμὸν τῶ ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει Δημητροῖς Φῆα, εἰς Βιένναν φιορί-
 νια Αὐγέας 1000, πρὸς τὸν Φοῖς καὶ Συν-
 τροφίαν, πρὸς γρόσια 3. 6 ἄσπρα, εἰς τὴν
 ὀδινίαν Λέοντος Πλατῦ, πληρωτέα 2 μῆ-
 νας μετὰ τὴν ἐκδοσιν φέρουσι . . γρ. 3050

Ἔξοδα

Προμήθευτρον 1 τὰ ἑκατόν γρ. 30. 60
 Ἔξοδα γραφῶν : 2. 24
 Μεσιτικά $\frac{1}{2}$ τὰ ἑκατόν : 7. 60

γρ. 40 24

γρ. 3090 24

— 7 —

Ἠγοράσαμεν διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐν Μό-
 σχα Ζωσίμω καὶ Συντροφίᾳ 1000 τάληρα
 τῆς Ἰσπανίας (πάσρας), ἀνά γρ. 6. 9. ἄς
 καὶ τὰ ἐσβίλαμεν ἐκεῖ διὰ τῆς Ῥωσικῆς
 πόσας φέρουσι γρ. 6075

Ἔξοδα

Μεσιτικά $\frac{1}{2}$ τὰ ἑκατόν . . γρ. 15. 22
 Ἔξοδα εἰς τὴν πόσιν μετὰ τῆς
 ἐξασφαλίσεως : 53. 60
 Προμήθευτρον 2 τὰ ἑκατόν : 121. 60
 Διὰ τὸ τύλιγμα των : — 75

190 97

γρ. 6265 97

Σημ: Αἱ γραμμαὶ, αἱ ὁποῖαι εἶναι εἰς τὸ πλάγιον ἐκάσθ λο-
 γαριασμῶ δηλοῦσιν, ὅτι μετέβη ὁ λογαριασμὸς εἰς τὰ ἄλλα κατὰ-
 σιχα.

Πρὸς

Πρὸς τέτοις εἰς τὸ Πρόχειρον δὲν ἐσημειώθη μήτε ὁ χρεώσης μήτε ὁ πισὸς, ἀλλὰ τῆτο γίνεται κατὰ πρῶτον εἰς τὸ Καθημερινὸν (Γιβονάλ) καὶ εἰς τὰ ἄλλα κατάσιχα, εἰς τὰ ὅποια ἔχει ἀναφορὰν ἢ ὑπόθεσις, ἐξῆχος δὲ εἰς τὸ Καθολικόν.

Μετὰ τὸ Πρόχειρον ἔπεται τὸ Καθημερινόν, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἐκ τῆ πρώτης. Αὐτὸ τὸ κατάσιχον εἶναι πρὸς τὸ Καθολικὸν τὸ ἀναγκαιότατον, καὶ ὅταν ἐν αὐτῷ δὲν εὐρίσκωνται φανερά λάθη, εἰς ὑποθέσεις διαφιλονεικείσας ἔχει πρὸ τῆ Κριτηρίας ἰσχὺν ἡμισείας ἀποδείξεως. Τὸ κατάσιχον αὐτὸ περιέχει μόνον τὰ ἐπακόλθθα, τὰ γινόμενα ἐκ τῆ Προχείρου καὶ ἐκ τῆ Ταμείας. Αποφεύγει πᾶσαν περιγραφὴν τῶν περιστατικῶν, καὶ ἐκ τῆς πρώτης θέσεως (τῆ ἀνωτέρω πρώτης λογ.) ἐν τῷ Προχείρῳ σημειῖται μόνον, ὅτι 50 σακκία ὄρεζα φέρουσι γρ. 5610 καὶ οἱ αὐτὰ ἐπισώθη ὁ λογαριασμὸς τῶν μετρητῶν.

Σημειωτέον πρὸς τέτοις, ὅτι εἴλαι αἱ ὑποθέσεις τῶν πραγματευτῶν γράφονται εἰς τὸ Πρόχειρον κατὰ τὴν τάξιν τῆ καιρῶ. Τῆτο ὅμως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὸ Καθημερινόν, ἀλλ' αἱ προγενέστεραι ὑποθέσεις, δύνανται νὰ ἀναφέρονται ὑποκάτω εἰς λογαριασμὸς τινὰς ἠνωμένοι, ὡς χρεῶσαι, ἢ ὡς πισοὶ τῆ αὐτῆ λογαριασμῶ. Ἐκ τῆτος ἔχει τις τὸ ὄφελος, ὅτι λαμβάνει εὐκόλον ἐπιθεώρησιν ἐπὶ τῆς χρεώσεως καὶ τῆς πισῆς. Ἐστὶ συνήθεια εἶναι νὰ προηγῆται ὁ χρεώσης καὶ ὁ πισὸς νὰ ἀκολουθῆ. Ἡ ποσότης δὲ ὅλη τῶν πισῶν ἀπερνᾶται δις. Τὸ πρῶτον εἶδος εἰς τὸ ἄνω μέρος καὶ δευτέρον ὑποκάτω εἰς τὰς διαφόρους ποσότητας. Πᾶσα θέσις πρέπει νὰ διαχωρίζηται διὰ σαφήνειαν μὲ μίαν ὀριζοντικὴν γραμμὴν. Ὀλίγα τινα παραδείγματα θέλουσιν εὐκολύνει τὸ ὅλον.

Οι ἐπόμενοι δέκα Χρεῶσαι	Νὰ δώσωσιν	ἄσπ.
Εἰς τὸν λογαριασμὸν τῆ κεφαλαίε	γρ. 40853	30
Γενικὸς λογαριασμὸς Πραγματεῶν	γρ. 4000	
Λογαριασμὸς τῶν μετρητῶν	4520	
Λογ. τῆ Οἴκᾳ	8000	
Λογ. τῶν κινήτῶν	4000	
Βασίλειος Βηρέση εἰς Βενερίε	3218	
Στέφανος Ραῖμερ εἰς Βιένναν	1920	
Φίλιππος Δίμοιρος	7640	
Σολομὼν Βύρος	837	
Φρὶς εἰς Βιένναν	3280. 30	
Δημήτριος Μαρσίας εἰς Σμύρνην	5438	
	<u>γρ. 40853. 30</u>	

Ὁ Λογαριασμὸς τῆ κεφαλαίε	Νὰ δώσῃ	
Εἰς τὰς ἐπομένους ἔξ δανεισάς	γρ. 30986	—
Εἰς Ματθαῖον Ἀλτόνιον	γρ. 6248	—
— Βλαδίμηρον Ἰωάννη	4863	—
— Γεώργιον Χαρίδημον	4792	—
— Ἰωάννην Σόμερον	10227	—
— Ἐμμανηὴλ Δῆμα εἰς Σμύρνην	2448	—
— Βαρδολομαῖον Νίκα	2408	—
	<u>γρ. 30986</u>	—

Περὶ τῆς Καθολικῆς (Μαέσου).

Εἰς τὰ πλέον ἀναγκαῖα κατὰσιχα ἀνήκει μετὰ τὸ Καθημερινὸν τὸ Καθολικόν, τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖται ἐν τῷ προτέρῳ ὑπὸ ἐνὸς κυρίως κατασιχαρίε, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη μεγαλωτάτης ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας. Διακρίνεται ἐκ τῶν ἄλλων κατασιχῶν ἐκ τούτου, ὅτι ἕκαστος πισὸς ἢ χρεώσης ἔχει ἐν αὐτῷ ἴδιον λογαριασμόν, καὶ ἐπομένως περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν κατὰσιχαι τῆς πραγματείας. Συνηθίζεται δὲ, ἕκαστος λογαριασμός να ἐκτείνηται εἰς δύο σελίδας τῆς Καθολικῆς, καὶ εἰς μὲν τὴν ἀριστερὰν σελίδα εἶναι τὸ χρεός, εἰς δὲ τὴν δεξιὰν ἢ πίσις, ὃ δὲ λογαριασμός γράφεται ἐπάνω μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα. Ἡ μεταφορὰ τῶν λογαριασμῶν ἐκ τῆς Καθημερινῆς εἰς τὸ Καθολικόν γίνεται μὲ τρόπον ἀπλῆν, χωρὶς να καταγραφῶσι πάλιν τὰ ἐν τῷ Προχείρῳ ἐμπεριεχόμενα περιστατικά. Πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιθεωρίαν σημειώνεται εἰς τὸ Καθολικόν ὁ ἀριθμὸς τῆς σελίδος, ἐν ἣ εὐρίσκεται γεγραμμένος ὁ λογαριασμός ἐν τῷ Καθημερινῷ. Ἐπειτα εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς εὐκολίαν τῆς ἔργου να κρατῆται πίναξ κατὰ ἀλφάβητον, δι' ἧς δύναται τις εὐθὺς να ἰδῆ ἐν ποίᾳ σελίδι τῆς Καθολικῆς εὐρίσκεται ὁ ζητούμενος λογαριασμός.

Ἐπειδὴ ἕκαστον ἄρθρον τῆς πραγματείας ἔχει ἐν τῷ Καθολικῷ ἴδιον λογαριασμόν, πρέπει να γράφηται εἰς τε τὸ χρεός καὶ εἰς τὴν πίσιν. Διότι ἡ ἀγορασθεῖσα ζάχαρις ἔσῃσθ γροσια 3000, δι' αὐτὴν τὴν ποσότητα χρεώνεται ἐπωλήθη ὅμως ἐξ αὐτῆς διὰ γρ. 1500. πρέπει λοιπὸν διὰ τόσα να πισωθῆ. Τὸ ἐπόμενον παράδειγμα σαφηνίζει τούτο καλῆτερα.

Σημ: Κατὰ τὸ προκείμενον παράδειγμα τῆς συγγραφῆς σημειώνονται μόνον αἱ σελίδες τῆς Καθημερινῆς εἰς τὴς λογαριασμοὺς τῆς Καθολικῆς, κοινότερον δὲ συνηθίζεται να σημειῶνται καὶ αἱ τῆς αὐτῆς Καθολικῆς σελίδες, ἐνθα εὐρίσκεται ἕκαστος χρεώσης ἢ πισὸς, ὃ γραφόμενος εἰς τὸν λογαριασμόν, πρὸς εὐχερέστεραν

εἶραν θεώρησιν. Π.χ. Ὁ λογαριασμός τῆς Γαλλικῆς ζαχαρέ-
 ως χρεώνεται διὰ τῆ λογαριασμοῦ τῆ κεφαλαίῃ, αὐτὸς δὲ ὁ λο-
 γαριασμός εὐρίσκεται καθ' ὑπόθεσιν εἰς τὴν 1 σελίδα τῆ Κα-
 θολικῆ· σημειώνεται λοιπὸν πρῶτον ἡ σελὶς τῆ Καθημερινῆ
 καὶ ἔπειτα ἡ τῆ Καθολικῆ. Τὰς σελίδας αὐτὰς τινὲς μὲν ση-
 μειώνουσιν, ὡς ἐν τῷ παρόντι παραδείγματι, μετὰ τὰς ἡμέρας τῆ
 μηνὸς, ἄλλοι δὲ τὰς μὲν ἡμέρας τῆ μηνὸς γράφουσιν ἐντὸς αὐ-
 τῶν τῶν δύο γραμμῶν, πρὸ δὲ τῆς γραμμῆς, ἣ τις διαχωρίζει
 τὴν ποσότητα γράφουσιν δύο ἄλλας γραμμὰς, καὶ ἐντὸς αὐτῶν ση-
 μειώνουσι πρῶτον τὰς σελίδας τῆ Καθημερινῆ, καὶ ἔπειτα τὰς
 τῆ Καθολικῆ. Ἐκαστος δὲ μαθητῆς, ἀφ' ἧ μάθη τὸς κανόνας
 τῶν τακτικῶν Κατασίχων ἠμπορεῖ γὰ μεταβάλλῃ τὴν τάξιν,
 καθ' ἣν ἔχει εὐκολίαν.

Σελ. τῆ Καθημ.

1

Να δώση

Λογαριασμός Γαλλικῆς

1816				ἀσπ.
Φεβρ. 2	3	Εἰς λογαριασμὸν κεφαλαίε δια 15		
		κίβας γρ.	4000	6
62	5	Εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας	300	5
			γρ. 4300	11

Λογαριασμός

Μαρτ. 4	8	Εἰς λογαριασμὸν μετρητῶν δια 3		
		σακκία γρ.	1102	6
29	12	Εἰς τὰ κέρδη καὶ ζημίας	94	3
			γρ. 1196	9

Ἰωάννης Κωνσά

Φεβρ. 4.	3	Εἰς Ἀβραὰμ Δελαίρην εἰς Κωνσπλ. γρ.	2003	5
----------	---	-------------------------------------	------	---

Λογαριασμός

Φεβρ. 4	3	Εἰς Λογαριασμὸν κεφαλαίε δια 10		
		σακκία γρ.	1609	6

Λογαριασμός

Φεβρ. 10	8	Εἰς λογαριασμὸν μετρητῶν δια 10		
		σακκία γρ.	773	6

λευκ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΘΗΜΕΡΗΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΟΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΪΩΑΝΝΙΔΗΣ

τῆς Κασσίδης

λευκ.		Ζαχαίρεως	Νὰ λάβη	
1816				
Φεβρ. 4	6	Απὸ Πέτρον Στέριε διὰ 6 κίσας γρ.	2000	7
		Απὸ λογαριασμὸν Ζυγοσαθμίας	2300	4
			γρ. 4300	11

Πεπέρεως					
Ἀπρ. 1	13	Απὸ λογαριασμὸν μετρητῶν διὰ 2 σακκία	γρ. 791	7	
— 27	18	Απὸ λογ. Ζυγοσαθμίας	405	2	
			γρ. 1196	9	

εἰς Σμύρνην					
Φεβρ. 4	3	Απὸ λογαριασμὸν τῆς κεφαλαίε	γρ. 2000	—	
— —	5	Απὸ τὰ κέρδη καὶ ζημίας	3	5	
			γρ. 2003	5	

Καφρέ					
Φεβρ. 18	18	Απὸ λογαριασμὸν Ζυγοσαθμίας	γρ. 1659	6	

Θρούζης					
Φεβρ. 27	18	Απὸ λογαριασμὸν Ζυγοσαθμίας	γρ. 773	6	

Ἐκτός

Ἐκτός τῶν τῶν κατασίχων πρέπει νὰ κρατῆ ὁ πραγματευ-
τῆς ἔτι καὶ ἄλλα κατάσιχα, διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν εὐκολίαν εἰς
τὰς ὑποθέσεις τε, ἐν οἷς ἀνήκει.

Α' Τὸ κατάσιχον τῆς Καταθήκης (Μαγαζίου), διὰ τῆς βοη-
θείας τῆ ὁποῖα δύναται νὰ ἴδῃ μὲ ἀκρίβειαν τὴν κατὰ καιρὸν
κατάσαιν τῆς καταθήκης τε, εἴτε εἶναι αἱ πραγματεῖαι ἀπιστα-
ναὶ πρὸς αὐτὸν νὰ τὰς πωλήσῃ διὰ ξένον λογαριασμὸν, εἴτε ὑπ' αὐ-
τῆς.

Νὰ δώσῃ

Ζάχαρις Γαλ.

Φεβρ. 5	6 πίθες ἀπὸ Σάντ Λομίγγο πρὸς 9 κεν- τηνάρια σύνθετον βάρος ἑκάστος πίθος, διὰ τάραν 15 τὰ ἑκατόν. Σύνθετον βάρος 54 κεντ. ὀκ. 2376 — Τάρα 356 — <u>ὀκ. 2020.</u> Πρὸς 2 ½ γρ. τὴν ὀκ. φέρ. γρ. 5050 — Ἀφαίρεσις πρὸς 8 ½ τὰ ἑκατ. 437.80 <u>γρ. 4612.40</u>		
---------	--	--	--

Καφ

Φεβρ. 20	10 σακκία Μαρτινίκας πρὸς 40 ὀκάδ. ὀκ. 400 — Τάρα 1 ὀκά τὸ σακκίον . . . 10 — <u>ὀκάδ. 390.</u> πρὸς 3 ½ γρόσια, γρ. 1565 —		
----------	---	--	--

τῆ ἀγορασμέναι. Ἐκαστον πράγμα πρέπει μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα
να γραφῆ εἰς τὸ κατάσειχον τῆς Καταθήκης κατὰ τὸ χρέος καὶ τὴν
πίσιν. Ἡ τιμὴ τῆς ἀγορᾶς τῆ πραγματος μὲ τὰ έξοδα γραφε-
ται εἰς τὸ χρέος, καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τῆ πραγ-
ματος συναχθέντα πρέπει να γραφῶσιν εἰς τὴν πίσιν, πρὸς τῆ-
τοις δύνανται να προσεπισημειωθῶσι καὶ τὰ μέτρα καὶ τὰ καθ-
μὰ. B. Τὸ

Λεκὴ ὠμὴ

Νὰ λάβη

Φεβρ. 20	Ἀπὸ Ἀνδρέαν Φόρον, ἐπωλήθη- σαν αὐτῷ 3 πίθοι ἔχοντες σύν- θετον βάρος ὀκάδ. 1188 Τάρα 15 τὰ ἐκατόν 178 <hr/> ὀκάδ. 1010 <hr/> Πρὸς 3 γρόσια γρ. 3030 — Ἀφαίρεσις 8 2/3 τὰ ἐκ. 263 — <hr/> γρ. 2767	ἄσ.
-----------------	---	------------

φῆς

Β. Τὸ κατάσχιον τῶ Ταμείῳ. Τῆτο εἶναι ἀναγκαϊότατον, καὶ ὅτι πᾶς πραγματευτῆς πρέπει πάντοτε νὰ ἤξεύρη τὴν κατάσχιον

Νὰ δώσῃ		Τὸ Τα	
1816			
Ἰανουαρ.	2	Ὅτε κατεσάθη ἡ πραγματεία εὐρίσκοντο εἰς τὸ Ταμείον αἱ κατωτέρω ποσότητες.	
		600 φλωρ. ὀλλανδ. πρὸς γρ. 14 γρ.	8400
		2000 ῥεβιέδες 2.90	5500
		100 τάληρα Ἰσπανίας 6.	600
		διάφορα νομίσματα	38 60
			<hr/>
		γρ. 14538	60

Πρὸς τέτοις ἐκ τῶν βοηθητικῶν κατασχιῶν, εἶναι ἀναγκαῖα εἰς ἕκαστον ὁπωσὲν σημαντικὸν γραμματεῖον ἔτι τὰ ἀκόλεθα

- 1) Τὸ κατάσχιον τῆς Συγκρίσεως (Riskontro), τὸ ὁποῖον δεικνύει τὴν σχέσιν ἐκάστου πραγματευτῆ μετὰ τῶν ἀνταποκριτῶν τε, καὶ σχηματίζεται ἐκ τῶν ἐρχομένων καὶ ἀπαρξηλαμένων ἐπισολῶν. Χρησιμεῖει πρὸς τέτοις καὶ πρὸς σαφήνειαν τῆ Καθολικῆ κατασχιῆ, καὶ διαιρεῖται εἰς ἐντόπιον καὶ ξένον.
- 2) Τὸ κατάσχιον τῆς Καταγραφῆς τῶν πραγματειῶν (Φατῆρα), ἐν ᾧ γράφονται ὅλοι οἱ λογαριασμοὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πωλήσεως λεπτομερέςατα.
- 3) Τὸ κατάσχιον τῆς Διαπέμψεως, ἐν ᾧ γράφονται ὅλαι αἱ διεπερπτῆαι πραγματεῖαι, καὶ σημειῶται ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐρ-

χον-

ειν τῶν μετρητῶν τε. Τὸ ταμεῖον χρεώνεται δι' ὅσα λαμβάνει, καὶ πιεῖται δι' ὅσα δίδει. Παραδείγματος χάριν·

μειῖον.		Νὰ λάβη.	
1816			
Ἰανν.	4	Ἐπληρώσαμεν μετρητὰ 500 φλωρία Ὀλλανδικά. γρ.	4200
	31	Διὰ ἔξοδα τῆς πραγματείας κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἐδόθησαν 100 ρεβιέδες	275
			4475
		Πρὸς ἐξίωσιν μένσει διὰ τὸν ἐρχόμενον μῆνα μετρητὰ.	10063 60
			γρ. 14538 60

χονται καὶ ἀποσέλλονται. Ὁμοιάζει σχεδὸν μὲ τὸ κατάσιχον τῆς Καταθήκης.

- 4) Τὸ κατάσιχον τῶν Ἐξόδων. Τῆτο σχηματίζεται ἐκ τῆς κατασίχε τῆς Ταμείε.
- 5) Τὸ Ἀντιγραφεῖον τῶν καμπιάλων. Τῆτο χρησιμεύει μόνον πρὸς τὴν ἐκάστοτε ἐρευναν.
- 6) Τὸ Ἀντιγραφεῖον τῶν ἐπισολῶν. τῆτο εἶναι σαφές ἐκ τῆς ὀνόματος.
- 7) Τὸ κατάσιχον τῶν Ἐξασφαλίσεων. Ἐν ᾧ γράφονται ὅλα τὰ ἱποσχετικά τῶν ἐξασφαλισῶν (αἱ πόλιτζαι).

Σημειώσεις εἰς τὸς παρόντας πίνακας τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν.

Οἱ προκείμενοι πίνακες συντεθέντες ὑπὸ τῷ μεταγραφῷ, ἐξεργάσθησαν διὰ τῆς συγκρίσεως μετὰ τὰ μέτρα καὶ σταθμὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθὼς εὐρίσκονται αὐτὰ εἰς τὰ ἐπόμενα βιβλία :

Natürliches &c. Mafs - Gewichts - und Münz - System &c. von Georg Freyherrn v. Vega. Wien bey I. V. Degen 1803.

Johann Franz Roth allgemeiner und besonderer Wiener - Comtorist. Wien 1778.

Neu eröffnete Academie der Kaufleute, oder encyclopædisches Kaufmannslexicon. von Prof. Carl Günther Ludovici. Leipzig 1797. — 1801.

Καὶ ἐκ μὲν τῷ πρώτῳ ἐλήφθησαν ὅσα μέτρα καὶ σταθμὰ εἶναι διαλελυμένα εἰς ὑποχιλιόγραμμα καὶ ὑποχιλιόλιτρα τῷ δεκαδικῷ συστήματι τῆς Γαλλίας ἤγουν : τὰ μικρὰ σταθμὰ (ζύγια) καὶ τὰ μέτρα τῶν ξηρῶν καὶ ῥευστῶν πραγμάτων ἐκ τῷ δευτέρῳ, τὰ μεγάλα σταθμὰ, ὡς κεντηάρια καὶ λοιπὰ, ἐκ δὲ τῷ τελευταίῳ, αἱ λόδραι (ρότολα), διαλελυμένα εἰς Ὀλλανδικὰ ἄσα (σπυρία), καὶ οἱ πήχεις. Διὰ τὴν ἀγνοῦντας ὁμῶς σημειῶμεν, ὅτι κατὰ τὴν σοφὴν Εὐρώπην, τῶν ὀργάνων, δι' ὧν μετρῶνται ἢ σταθμίζονται τὰ πράγματα, διορισμένων ἄντων με μαθηματικὴν ἀκρίβειαν, ἢ πρὸς ἀλλήλα σύγκρισιν αὐτῶν γίνεται εὐκόλος καὶ ἀλάνθαστος. Εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινῆσιν μὴ ἀνταποκρινόμενης τοιαύτης ἀκρίβειας, ἢ μεταφθὰ τῶν ξένων μέτρων καὶ σταθμῶν εἶναι δύσκολος καὶ σφαλμάτων ἢ ἐλευθέρων. Πρὸς τέτοις τὰ ἐν χρήσει ὄργανα αὐτῶν, ἢ μόνον τῶν ἔξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως μερῶν διαφέρουσι πρὸς τὰ τῆς Μητροπόλεως ταύτης, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν δὲν εἶναι ἴσως ὅλα μαθηματικῶς ἄχρι λεπτοῦ καὶ γραμμῆς ὁμοία γενικῶς. Μήτε εἶναι βέβαιον ἂν οἱ παραλαβόντες ἐν τοῖς ῥηθείσι βιβλίοις τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέτρα καὶ σταθμὰ, πρὸς σύγκρισιν μετὰ τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης, ἐπέτυχον ἀκριβῆ ὄργανα, ἢ μετέγραψαν αὐτὰ ἀπὸ ἐκδεδομένης παραδόσεως περιηγητῶν, χωρὶς πειραματικῆς δοκιμῆς. Πιθανὸν δὲ ὅτι ἔλαβον καὶ τινὰ μεταβολὴν αὐτὰ τὰ μέτρα. Καὶ αὐτοὶ οἱ ῥηθέντες συγγραφεῖς δὲν συμφωνῶσιν ἀλλήλοις εἰς τὸν διορισμὸν τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέτρων καὶ σταθμῶν. Πρὸς παράδειγμα προσίθεται ἐδῶ ὁ Ἀγγλικὸς πήχυς, γὰρδ (yard). Ὁ Βέγγας διορίζει αὐτὸν \equiv , $914 \cdot \frac{2^8 7^5}{10^8}$ καὶ τὸν μικρὸν πήχυν τῆς Κωνσταντινουπόλεως \equiv $647 \cdot \frac{8^7 4^1}{10^8}$ ὑποχιλιομέτροις. Κατὰ τὴν ἀναλογίαν

λογίαν αὐτὴν, οἱ 100 γὰρ δίδουσιν 141 $\frac{2}{3}$ μικρὸς πήχεις Κωνσπλ. Κατὰ τὸν Ρότιον 100 γὰρ εἶναι = 117 πήχεις τῆς Βιέννης, οἱ ὁποῖοι δίδουσιν 140 $\frac{2}{3}$ πήχεις μικρὸς Κωνσπλ. Κατὰ τὸν Λυδοβίκον 100 γὰρ = 141 $\frac{1}{3}$ πήχεις, καὶ κατὰ τὸν συγγραφεῖα τῷ παρόντος συγγραμματος, ὁ μὲν γὰρ διορίζεται 495 τὰ Γαλλικὰς γραμμὰς, ὁ δὲ μικρὸς πήχος Κωνσπλ. 287 τὰ τοιαύτας γραμμὰς, ὡς κατ' αὐτὸν τὸν διορισμὸν οἱ 100 γὰρ εἶναι = 141 $\frac{2}{3}$ μικροῖς πήχεις. Ἡ πείρα ὁμοῦς δεικνύει εἰς αὐτὸν τὸν Ἀγγλικὸν πήχυν διαφορὰν πλεον. μεγάλην· διότι οἱ 100 γὰρ δίδουσιν ἰσὺ ἐν τῇ Μολδαβίᾳ 150 μικρὸς πήχεις, καὶ ὅσον ἐν προσθήῃ τις τὴν ἔλλειψιν τῷ ἐνταῦθα διανεμομένῳ πήχεις πρὸς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ διαφορὰ μ' ὅλον τῆτο μένει σημαντική. Τὸ αὐτὸ νοητέον καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μέτρων καὶ σταθμῶν. Δι' αὐτὰς τὰς αἰτίας δὲν πρέπει ὁ ἀναγνώστης νὰ ζητῇ μεγάλην ἀκρίβειαν εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ξένων μέτρων καὶ σταθμῶν εἰς τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὴ ἔσσης τῆς βάσεως ἀκριβῆς. Καὶ ὅς τις θέλει νὰ κάμῃ ἀκριβῆ σύγκρισιν, πρέπει νὰ ἔχη πρὸ ὀφθαλμῶν τε ὅλα τὰ ξένα μέτρα καὶ σταθμὰ πραγματικῶς καὶ νὰ τὰ παραβάλλῃ πειραματικῶς, ἢ μαθηματικῶς διὰ τῶν γραμμῶν καὶ κυβικῶν στακτύλων, μὲ ἐκεῖνα τὰ ὄργανα τῶν μέτρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἅπερ φυλάττονται ἴσως εἰς τὰ βασιλικὸν ταμεῖον. Ἀλλίως διὰ μόνον τῷ ὑπολογισμῷ ἐκ τῶν σωζομένων πινάκων δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποφύγῃ τὰ λάθη, ὅτι ἡ σμικροδύτης αὐξήσις ἢ μείωσις, εἰς μεγάλην ποσότητα φέρει διαφορὰν ἑσιώδη. Καὶ οἱ πίνακες τῷ Βέγγα, οἱ τοσούτον φημισμένοι διὰ τὴν ἀκρίβειαν δὲν εἶναι ἐλεύθεροι σφαλμάτων, μάλιστα εἰς τὰ μέτρα τῶν ξηρῶν καὶ ῥευσῶν, ἔξων τινὰ διορθωθέντα δι' ἄλλων προσδιορισμῶν ἐσημειώθησαν δι' ἀσερίσκων. Συγχωρητέος ὁμοῦς ὁ Βέγγας, ὡς μὴ φθάσας νὰ ἐκδώσῃ αὐτὸς τὸς πίνακας, προαρπασθεὶς ὑπὸ τῷ θανάτῳ, οἱ ὁποῖοι ἔπειτα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῷ Δέγεν· καὶ ἄλλως συγγραμματα αὐτῷ τῷ εἶδος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προκάνωσι εὐθὺς ἐκ τῷ πρώτῳ συγγραφείῳ τέλει. ἢ πολυχρόνιος χρῆσις καὶ ἡ πείρα τὰ τελειοποιεῖ καὶ τὰ διορθώνει.

Διὰ τὴς πρωτοπειρίας σημειωτέον, ὅτι τὸ σημεῖον = σημαίνει ἴσον, ὡς 100 γὰρ = 141 $\frac{2}{3}$ πήχεις, 100 γὰρ δηλαδὴ εἶναι ἴσα μὲ 141 $\frac{2}{3}$ πήχεις, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὁμοίως.